

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

SA VRHUNCA PONOSNA SOKOLOVCA.

Gdè se gora nad goricom diže,
Gdè vrhunac oblake dosiže;
U ogrlju, gdè planine stoje,
Gdè sunašce kriomice sjaje:
Nebestižna tu j' vidit vrhunca
Vinorodnoga mi sokolovca.
To j' ognjište slavskih sokolića,
Gdè se grle oj junačka braća
U srèl hrama Vilah umjetnicah,
Pèsno pojuè zornih slavuljicah. —
Tu doleti oj i naša mila.
Bunjevačka i Šokačka Vila, —
U ogrlju cikne tu sestricom,
Pèvajuci Vilom sa Sriemicom:
„Oj! moj rode, odkako Te znadem,
Od kad s' Tebe meni zora puče,
Od tad mog si srca milovanje!
Pa koliko rada Te imamem,
Toliko mi srce zajauče,
Kad na Tvoje zamislim živovanje.
Koli dobri nadari Te Bogo,
Ta krasnimi svojstvi duha, srca —
Kojih žar Ti svedj iz oka vrea,
Da bi svakim nadtjecat se mogo —
S pojedincem i s narodi cieli,
Što ih nosi ovi svijet bieli — —
Toli si mi s gledišta prosvjete —
Ah! moj rode! — još u zibki dète!
Sjalo su ti zvèzde danice —
Svitale ti rujevne zorice —
Veloduhovah Tvojih u pojavi:
Obratnikah raznih umjetnikah,
I božanskih onijeh pjesnikah,
Kojih dusi viek èe sjat u slavi —
Al Ti ipak ostade u tami,
Za prosvjetom pravom snužden čami...
Nije ovo božja volja bila,
Nego Tvojih zloradih dušmanah,
Što nemoga ljubav prevejana —
To učini nametnica sila
I nesloga ona trovna zmija,
Kuju dušman medj Tobom razvija, —
Dok najposle bratja nejedina
Nepostaše robovi tudjina. —
Ako poslie gdègod u Tvom kraju
Kakvi velduh zablisnu u sjaju —
Ipak luè mu nedoprta svuda,
A najmanje do Tvoje prostote;
Jer tudjinska skriju zloba huda,
Pak joj svaki možni utok ote.
Tako dugo čamio si rode,
Bez prosvjete prave i slobode...

Pokraj tvoje preslavne poviesti
Živovo si ah! bez samosviesti, —
Pokraj slavnih dèlah predjah Tvojih,
Učila se Tvoja omladina
Prije djela poznavat tudjina,
Mèsto da ju rodni duh opoji . . .
Dobročudna pak Tvoja prostota
Osta glupa, neuka sirota . . .
Ah! da grèha vapeća do neba!
Bože! Bože! . . . . .“ —
Ustaj rode! ovo naša mila,
Bunjevačka i Šokačka Vila
„Želi tebe zbudit iz Tvog sanku,
U kom leži jezgra ti i sila —
Puk naš prosti i mladež prèmila!
Ustaj s njome! preni se sanku
S njom èeš bëla ugledati danku!
Ona tebi žarku ljubav nosi,
Ljubav Boga, ljubav roda svoga.“
Književnosti „povjetarcem veje
Pod kolèbah tvoji nizke streje,
I u tvoja rode učilišta,
Ta prosvjete narodne ulišta,
Al što bješe dosad medom prazna,
A tudjinstva duhom sva nakazna.
Milo veje, duh taj da razveje,
A za „svoje“ mladež da ugrèje,
Te da tako èvrsti temelj stavi
Ta narodnoj prosvjeti i Slavi.“ —
Ustaj rode, Bunjevac te moli
Kano Boga, koj me s tobom stvori!
Prihvati se i ti već sa sviesti
Pokretnoga kola èovèènosti:
Da sačuvaš mjesto srèd naroda
Ime, značaj, slavu svoga roda. —
Jer ako ti sad grobnica pukne,
A Vila ti gorko zajaukne:
Nikad više neèeš uskrsnuti, —
Nad grobom èehu ti zagraknuti
S crne zlobe, smierom previjani,
Svi gavrani, zloradni dušmani. —
Bože! Bože! sam ti iz visine
Probudi mi iz duševne tmìne:
Sav rod mili, naime naše Šokce,
I sve dobročudne mi Bunjevac!

Bunjevac.

A NE MAKAR KAD . . . .

Glasno piva u gorici vila,
Rod svoj bëdi prot dušmanah èudi;

Biži sanak, ustà majka mila,
U hitnji je dicu pobudila
I privila na slavjanske grudi,
Da se dive protivnici ljudi;
Jer joj rodu zora puca sad, —
Rajske srièe bit èe — makar kad!

Naprid rode do prosvite hrama!
Barjak lati, te mi već nepati; —
Vrime juri, biži težka tãma,
Kitajski se zid nesloge lama —
Rod se digo braèu braèom zvati,
Srcem, dušom braèu milovati
I poteći na složan si ràd
Za slobodu zlatnu, — makar kad!

Svi narodi tam se grle milo
Toj u nadi: dojt èe unučadi!
Al slavjanske neima tamo vilo . . . .
Pojdi dakle, od Boga ti bilo!
Reci rodu, reci slavjanèadi:
Amo sinci i stari i mladi
U didovah svojih mili sklad
Željnih naše srièe, — makar kad!

Tik do Boga vidim Slavu tužnu
Š milioni za nas suze roni; —
Šalje kèerku sivernu i južnu
Da sokole unučad joj sužnu; —
Glas im sloge povitarcem zvoni,
Unučad se jur nesloge kloni,
Pa ustaje Slavjan ponajzad,
Da mu sine sunce, — makar kad!

Slava kèerkah povratak si èeka
Tužna plaèe, nezna: sinci šta èe? . . .
Al zagrmì nebozemna jeka:
Neka plakat, mila majko, neka!
Unučad te vrime u najkraèe
Pri pristolju hrama pozdravlja èe!
Složna silna već nepozna pãd,
Grilit èe te, majko! — makar kad! . . .

Izkanule suze materinje;
Srce sreèe, svih materah veèe,
U slavi se stopi u milinje:
Stani majko! i èase u tinje
Èto svojad u krilcu ti sreèe,
Složna prestat vikovati neèe! —
Samo žurno, koj si srièe rad,
Sad il nikad! — a ne makar kad!

Blaž.

MOJA MAMA KRIVA.

Naša kuća ukraj voka,
A moj dika cerna oka
Večerom se tudar šeta;
Al mu mama moja smeta.

Moja mama vik na vrati'
Nemož dika da mi svrati.
Mamu sam u nutra slala
Nebi 'l sdikom se sastala.

Moja mama glavom kreće,
Brez menekar leći neće :

Študirala 'vako 'nako
Nadobi me svakojako.

Dika ide oko voka
Sve pogleda priko oka;
Na sercu mi teško brime
Što mi nije biti š njime.

Moj sad dika čeka na me
Dok 's ukradem ja od mame;
Probala sam u tri krata,
Al nam škriplju kućna vrata.

Dika kući neodlazi
Našim šorom on prolazi;
Cilu noć se paradira,
I tambura za njim svira.

A sve pored mog prozora
Dok nepuče bila zora;
Ja ni mertva niti živa,
Moja mama svemu kriva!

Jukić.

GOSPODARSKE ŽIVINE.

(Produženje.)

U obilježnje stanja živine u poljodilstvu spada i obhadjanje sa živinom. O tom nitko dvojiti neće ko Slavena izbliže poznaje : da je od prirode krotak i milosrdan — ipak ako bi ga tko htio označiti, po onim obhadjanju, u kojim se pokaziva — prama svoje supruge, i živine, to bi moro svietu očitovat : da je sloven goropadan i okrutan, jel ma ga je što razjarilo, to svoj gnjev navadno izkali na supruzi, živini ili baš i drugima stvarima, dodje snjive — gli je tko valjada kakvu nepravdu prama njeg počinio, to napane goropadno svoju ženu kojaje srićna ako batinu neizvuče, govorila, ili mučala — teškoje bitkam izbići, muča onda je bi je zašto negovori, besidi — onda je udara, kako smije usta otvorit. Ako putuje na koli — i tko god mu što reko štoga je u srce ujilo — to strašno šiba svoje konje ili volove. Al nije ridko — da kad je razljutjen dospio kući i svi se uklonili, koje bi kanio kasapiti, onda polupa svoje posude, razdere haljine prospe perje, prolie vino — ko dakle tako vidi slaviana umoran je reći : da je goropadan i okrutan. Al poklem mu ja boljuma poznajem srce i dušu to sam usilovan, na njegovu obranu izići, pa tvrditi : da je slaven po naravi — krotak, ljubezan, i milosrdan. Dila koja goropadnost odaju neiztiču iz njegove narodne, već osobene svakog čovika naravi, koja akoje u njenoj izvornosti zaostala, plod taki nosi koji penje usta i trne zubi, neznanost, neobraženost srca i duše, tosu vrila — koja goropadnost i okrutnost na slavene izlivaju. Obhadjanje dakle prama živine miri se s onim rifom, koga je Isus odsjeko kada je izreko „štogod hoćeš da tebi drugi čine, i ti čini drugom, no u tom drugom su i živine, kako mi od nji zakonito iziskavati možemo : da nam po volji našoj svaki poso vrše da nas nose i voze, i najposli data nam je i vlast istu zaklati, pa se snjome hraniti, tako živina po zakonu Isusovim traži od nas : da je kao žića našeg pomoćnika, i uzdržatelja smatramo. Dakle nebijemo, goropadno, i neobhadjamo s njome tako da se nas stravi — i tako ištom prilaze volji našoj, već nauvik-njivajmo ju, da se krotkoj riči pokorava. Bog je svakoju živini toliko mozga udielio kolikojoj potribno : da našu volju po znaku ili rieči može upoznati. Al nikoji su onog krivog mnjenja : da bez batine vrhu ljudih, a bez kanžie i bikala vrhu živinah ne da se gospodovati, ko oni magjari — koji vele : da kad živina zapne, ili zazre onda se mora Bog grditi jel drugčie neće konj ili vol krenuti, okrutni, i goropadni glas za kojim običajje udarac slidit,

žalostno je upamtila živina, zato se onda napinje, al da smoje navikli na mili glas ko Talianac — nikad je ošinit nebi tribalo već milo sićat, i bićom pucat, pa bi većeg pokoravanja našli : Al ko bi to od naših prostih bratjah povirovao? on ni svoju ni živinsku narav nepoznaje, dakle više se oslonja na batinu, nego na svoju rič, što nije naravno, jel Bog nije batinu i živinu već ovu s čovikom s družio dakle je očevidno : da ako moraju po božjoj naredbi u zadrugi život provadjat, to je Bog obima moro uručit sriedstvo : da se mogu sporazumiti, i to je rič čovičanska — to je ljubav — koja je propala po grihu i uskrsla po odkupljenju. Krotku, i ljubeznu rič uvijek svaka živina razumit. Bisno, lino, bilo i bitiće košto u broju ljudih i ženah tako i u broju živinah, al radi ovi neće Bog prominjivat i po njihovoj pokvarenoj naravi zakone opravljat.

Dakle obhadjanje sa živinom treba da je čoviečje a ne zvirsko, ovo se dili po mistih i po odnošajih, u kojima se živina glede čovika nalazi. To smo već dokazali : da je naslan živini potriban, kojiće je u zimi i žestini branit. Naši su stari poznavali svoju dužnost glede čistoe živine, i onda kad su je u argelah govedah i stadih posidovali, zato su imali na torini ukopani više sojah, da se živine mogu očesat i gada oprostit, slobodne su držali, da se mogu i po valjanju — nečistoće izbavit, no mi smo sad već umorani živine povezati, dakle niti se drpat, niti valjat mogu. Al linost kočiasah već i to je izumila : da se na kratko svežu pa se ni izležat nemogu. Od puke linosti, jel rano valja leći i kasno ustati, nije ridko : da konji voli neizčešani ostanu, to gazda naravno neuzima u obzir da ma ga medom hranio ginut mora, ako ga od prah koji je u njegov upao ne oslobodiš. Nikoji slavenah konji i volovi su ti pravi mučenici, prvo što u gadu od dana do danah se povaljavaju, drugo, što se ne odvezivaju, ako ne kad se na vodu puštaju, al to se što brže opet vežu, jel momak mora hitit na divan. Pokušaj pobro sist nuz jedan stol pun svakojakog dobrog jića i pića, al da te nepuštaju, da noge produžis, mislim da bi se toga stola skoro ratosivao, no nemoj mislit da su noge živine za drugo nego tvoje stvorene, valja se živini prolazit, pa još i trčati. Prije se nije tribalo o tom brinuti, ta živina po svojoj slobodi je sve to činila, što je naravnjena iztraživala, al sad svežete tele, ždribe konja vola ridko ga oslobadjate pak opet želite da su konji uzorni a volovi kripki. Sloboda — čist zrak, i svitlost to je svakom svrhzemnom stvoru za život i zdravlje potribno.

(Slidi.)

UGARSKI ŠOKCI I BUNJEVCI.

I. IME.

Ugarska po svom položaju spada među prve pokrajine svita. Velika a lina, Božjom rukom smještena, naravju toli bogato nakićena zemlja ko Ugarska zaslužio da se i danas ko nekada Magjari otimlju za nju carska žezla i kraljevske krune. Okrom toga ona je nekako blizu srca evropejske djevojke, dižuće glavu na Gibraltar, razvaljujuće ruke preo Apeninah i Škandinavskih strminah, a krijuće ladinimi skutu uralске proleme.

Kraj više razlogah : zašto se silnici čovječanstva trude za Ugarskom? ponajveći biti će taj : što u njoj na jugu ravnoj, u sjeveru hrbetskim gorami prekriljenoj, riekami, dobrano željeznicami i brzojavkama prepletеноj stanuju ogranci ogromnih narodah; stanuju danas Magjari, stanu u Niemci stanuju Slaveni : u sjeveru Slovaci; u Medju murju Hrvati razgranjeni sa Srbli malne po svoj kraljevini; stanuju napokon : u Bačkoj i Banatu, u Baranji i Somodji Bunjevci i Šokci, s rodом vitežkih Bošnjakah, brojeći danas preko dvista petdeset hiljadah dušah.

Raznolikost dakle tih narodah uzrok je unutarnjoj njihovoj neslozi; jer svaki sebi prisvaja prvenstvo na ustrb drugoga; a njihova razpra i politička prevojanost donela je Slavjanu i najposlje gorkih zalogajah. Toj žalostnoj posljedici dje da tražimo zametak, dje zametku učinke? ako ne u tom, što smo zaostali u knjizi, u prosvjeti, dosljedno u politici. Jer u važnih razpravljajih na nas, braćo Šokci i Bunjevci! nitko se ni osvrtao nije; u javnih poslovih mi smo bili mrtvo udo ugarskoga tiela — a djedi vaši sve to s vami ldnokrvno gledali sve do danas.

Prosviećeni XIX. viek noseći narode na gvozdениh krilih vremena u sveobći hram prosvjete, u kom Bunjevca i Šokca jošter neima, nemiruje dok i on nezasedne častna mjesta svoga. Nesmie pripustiti, da on u tamnosti i gluposti ostane ko dosele. Bunjevacah i Šokacah volja, a naša sveta dužnost, silno nas nuka, da grlimo i branimo našu majku, učimo njezinu dječicu, a svoju rođenu braću : kako da samesvojni traci prosvjete proniknuti, zauzmemo prirodjeno svoje mjesto, proniknemo rođeno svoje pravo i uvidimo, kako najprečim putem možemo stići narode brodivše i prebrodivše rieku naobraženosti za našega spanka.

Zvali se mi kako komu drago; ozivali nas, kako ih volja; dolazilo ime Slavjana od : Seklave, prvoga vodje slavnskoga, kako tvrdi Asseman oslanjajuć se na Micholda i Abulfeda kalife i arapske ljetopisce iz g. 650; il od : slova, Slovjen, kako mnije Boguchval sa Bzovijem Rusom, oslanjajuć se na rječ : Slovak napokon od : slave, kako hoće Prokop Cezarenski i Jornandes, uz mnoge druge, — toliko je istinito, da smo svi, razasuti po cielej Božjoj zemlji, jednoga te istoga poriekla. Bili mi Rusi od rieke Rha, što ju nuz Ruse i Turci zovu Rus; bili Moravci od Morave; Poljaci od siona polja; Česi od vodje Čeho; Srbli il Hrvati što je po korenu srb.-hrv. svejedno, pa značilo to ime : susjeda il bratučeda, ja li dolazilo od : hrvanja, — toliko znamo, da smo svi djeca jedne Slave materc.

Narod se razaznava po jeziku, kojim govori; po mjestu, u kom stanuje i po poglavici svom. A mi Bunjevci i Šokci, vukući lozu stranom od onih slavenah, koji su prije Rimljanah i za Rimljanah, dakle prije došašća Magjarah u Ugarskoj, obitavali, pače prije dolazka Hrvatah

i Srbah na jugu po današnjih pokrajinah slavenskih razstrti živili, — stranom od seobe hrvatsko-srbske amo sižući, — prisvojismo si ime bunjevačko i šokačko ne po jeziku; jer nismo narod, već samo odlomak naroda jugoslavenskoga, živućega danas od jadranskoga do crnoga morja te od slovenskoga sjevera do južnog Epira, al govoreći istim jezikom srodne braće naše; — ne po mjestu, jer živismo u raznorodnoj Ugarskoj, — ne po poglavici, jer nam biaše obćenit; — već po vjeri i rieci.

Šokci da se razlikuju od sljedbenikah iztočne crkve prigriše ovo ime. Krsteći se oni cieleom rukom o čelo, prsa, lievo i desno rame prozvani bjehu od tih samih sljedbenikah iztočnjakah „šakci“ od „šake“, što se kašnje pretvorilo u „šokci“; a Bunjevci ozvaše se u Ugarskoj, prišadši amo k svojoj i po krvi i po vjeroizpoviesti srodnoj braći zapadne crkve, ovim imenom, od rieke „Bunje“, ližuće strmenje i kamenje Hercegovine Luke Vukalovića domovine.

Mi dakle Bunjevci i Šokci, u Ugarskoj kraljevini stanujući, svrži smo jugoslavenskih narodnostih, a š njimi ukupno čvrsta smo grana onoga vječnoga stabla, što ga imenujemo : slavenstvom. I mi u današnjih okolnostih hoćemo da budemo uloga k izmirenju svojih sugradjanah, a slozi i jedinstvu srodne i sukrvne braće svoje na slavenskom jugu. Od Boga i naravi tomu radu pozvani borni, a neumorni, onamo smieramo da starinu svoju razsvietlimo, um i srce si u današnjem vieku oplemenimo i jednodušno težimo jednomu cilju svetomu za svakoga čovjeka, a taj jest : spoznaj sebe i spasi sebe!

Vjerujemo, da se naše ime i naslov našega lista „bunj. šok.“ nedopada mnogomu sukrvniku našem; jer nisu smisla historična, — premda bi se i tu koja iskrena napisati dala, — al mi mu bratinski odvracamo : jedno ime za sve nas rodit će jednoč vreme, a za sada hrabro svaki za svoj stieg! budimo složna braća i dragi prijatelji, dok bude drugčije i bolje! Izkustvo bo nas uči, da ona prenapeta natega na hrvatsko il srbsko ime nevređi ništa. I najveći naši historici još nas do danas nemogu osvjedočiti kojega je poriekla Slavonac, Bošnjak, Dalmatinac i. t. d. jer on uvijek tvrdi i isto tako jake dokaze iz tamne prošlosti za se će navesti ko i Hrvati za se, da njegova loza zahvaća u predseobnu hrvatsko-srbsku dobu. Čemu dakle prepirat se de lana caprina? Čemu narivavati Slavoncu hrvatsko i srbsko ime, ako mu nije poznano i drago? Čemu Sriem posrbljivati il po Rauchovu pohrvaćivati, kad ima u njem i takovih Slavonacah, koji ljube svako ime slavensko, — al i svoje slavensko.

Sreća i Bog! prvaci naši zamisliše akademiju jugoslavensku, nastoje oko sveučilišta, maticu zovu sveudilj ilirskom, drže se rieči „našinci“ i „naški“ kad pišu za cio rod jugoslavenski, — i to mi se svidja još najpravičnije. G. 1861. kad se na saboru trojedne kraljevine u Zagrebu povela bila rječ : kako da si okrstimo jezik trojedne kraljevine? digla se burna vika sa svih stranah. Jedni zastupnikah vikahu : hrvatski! drugi : srbski! treći : dalmatinski! slavonski! i. t. d. dok neustade gjenral Gjurо brat neumrla Jelačića bana i reče : nek se zove jezik jugoslavenski trojedne kraljevine! Izusćeno, zaključeno — nu opet neodržano!

Tu je dakle akademija i sveučilište jugoslavensko zamašne važnosti. Podje li njima za rukom skrojiti nam ime i ujediniti nas u njem, — nitko sretniji od nas! Jer nam Bunjevcem i Šokcem drago je svako ime, u kom se slažemo i snalazimo na jednom poprištu s braćom

svojom.

Ostajemo dakle i jesmo kao takovi pri svojem imenu do boljih vremenah. A u ljubavi i bratskoj nam slozi — Ti Bože višnji pomози!

(Slidi.)

Blaž.

PROSIJAČE OD MAVRA JOKAIJA.

Oca mu je oborilo uže od ladje; i utopise. Mati mu je bila pralja; u noćnoj radnji zaladni, dobije vrućicu i umre. Malo dite ostane sad samo — jedva je imalo četir godine.

Kad su mu već i mater saranili, stane dite u sebi promišljati: „Koće mi sad već kaziti: slatko dite moje? Koće meni kruha dati jutrom i večerom? Koće meni od sad krevet namistiti, koće name čisto dati, kad se uprljam, koće me u krilo uzeti, koće me ljubiti, kad me što-god uzboli?“

I komšije su se razišli, kud koji, na misto njihovo dodjoše stranci, kod kojih kad na molbu bi pušten unutra, zapitalhuga: „šta ćeš? šta tražiš ovde? vuci se odavde!“

I odvukao se siromah, izašao na sokak, gdi nikog poznavao nije; stane na jedan čošak, i tako je gledao tamo amo prohodajućim ljudma u oči: ne naličili kogod na oca ili mater njegovu? da bi tog uslovijo. Badava ih je gledao. Ljudi imaju druga posla, i nemaju kad paziti na tumarajuću dicu. Ko u današnjem svitu oće što-god da dobije, taj mora otvoriti usta. Pravo prosijače bolje umi svoj zanat; on trči za nakićenom gospodom, onjih se maže i tare sa svoji prljavi odrpinah; a oni opet samo da ga se oslobode bacidumu što-god. A onaj prosijak koji samo plače, može umrit od gladi.

I umrlo bi ovo ditešce od gladi još prva dva dana, da jedna stara, dobra piljarica nije na toj čoški piljarila, gdi je on stajao. Ova je samo gledala, šta čeka taj mali tako dugo ovde. Valda bogme oće da krade? — Kad je vidila da se suton već počeo vatati a on se nikako nepomiče, požaliga. Izbere jednu udarenu jabuku i pružimu govoreći: na uzmi, nego sad već idji kući.

Dite je bilo naučeno na poslušnost, i kako su mu kazali da idje kući, krene se i ode.

Tada se već uhvatijo sumrak, a večerom u velikoj varoši svaka su vrata zatvorena. Mali sirotan tako je gorko plakao kadje promislijo, da on nikud nesmi ući; na njega nisu nigdi čekali; na njegovu stranu nisu nigdi krevet namistili!

Zatim se uvuče u jedan kutić, i tamo u velikom plaču zaspji, u snu zagrlji onaj kamen koji je tako dobar bijo, da mu je slabe udove tila protiv vitra branijo, i rekne mu: „Slatka mati moja!“

I noću se više puta budijo, kad je tako jako duvao ladan vitar, i uzdisajućji na drugu stranu prevrtao, kad mu je tako tvrda bila postelja.

Sutra dan je opet potražijo dobru piljaricu, koja videćji, da je tako žalostan siroma, opet mu dađe ostatak svog ručka.

Trećji, četvrti dan opet je tamo nailazijo staru dobru piljaricu, Peti dan je badava čeka na čošku, mlogi su prolazili, više nego drugi put, samo starke sad nedodje.

Mali sirotan naposlitku zapita jednog hromog prosijaka (većeg gospodara nije smio zapitati).

— Dije sad dobra starica?

— Danas sinko netje ovde piljariti, odgovori mu prosijak; jer danas je praznik.

— Ali zašto je praznik?

— Zato što se danas Isus rodijo, vidiš kako idje ljudi u crkvu.

Kad toliki svit idje, tamo je valda i njemu slobodno ući, mislijo je mali sirotan, i kako se radovao da ih ove velike kuće, od koje lipše niko nema, netirajuga napolje, nepitaju ge šta će ovde; negomu dopuštaju nasladjavati se u onim lipim pismama, i tamo stojati medj skuppcceno obučenom gospodom.

Niki velikog poštovanja zaslužan čovik mlogo je govorijo narodu, kazoje, kako se rodijo Isus u jasli, medj pastirima; kako je posli uvik volijo malu dicu.

Tako bi slušao bijo do mraka, što je ovaj poštovanja zaslužan čovik govorijo.

Sve do večeri bila je crkva otvorena, al u večer su i nju zatvorili, i on opet na sokaku ostane.

Toлиki prozori su bili osvitljeni, u sjajnim karucama vozili su se gori doli, po dućanskim prozorima izmetnuti balvani sa gorućim voštanicama, iskićeni šećernim andjelićima, s' malim koljevčkama — u ovima je ležo mali Isus.

Mali sirotan tako je to pažljivo posmatrao.

Radostne gospođe išle su po dućanima, kupujućji od tih prilipi stvari, nosećji kući sinčiću ili kćeri — što im je mali Isus poslao.

Tako je zar lipo rodjenje malog Isusa?!...

Samo da nije taka velika zima na ovaj dan.

Kako je dobro onima, koji kod vruće pećke na krilima materinim slušaju zviždanje vitra; ali ko nezna kud da idje na ovoj velikoj zimi!...

Vrati se opet crkvenim vratima tamo klekne, sa sklopljenim rničama:

Slatki Isuse, koji tako voliš malu dićicu, kad bi bijo potriban na jednog takvog malog slugu kao što sam ja, primime k' sebi. I veliki Odkupitelj saslušao je molbu svog malog slugu i primijoga k' sebi, kojeg nije niko držao na zemlji za svog.

Tamo je zaspao mali sirotan, a probudijo se — u raju.

Vi koji se radujete i veselite o božiću, sićajtese i na one, koji gladuju i tuguju. Šandor Lukić.

KNJIZEVNOST.

Rad i poso — kojise na polju naše književnosti javi — najskole ako neidje na to da bratju razdvojava — već da ih ujedinjiva radostno pozdravljam. Tako nam se jedno Djelo bogoslovsko iz Dalmatie javlja „sa slidećim naslovom“ „Budilo“ napisao Mathias Pustinjak, po tome pisatelj kako veli nastoji — razjasniti razpre koje se medju rimokatolici i pravoslavni vodile — da se put željenom ujedinjenju pripravljaja. No nakoliko je pisatelj ovoj plemenitoj svrhi odgovorio, to za sad nije nama odkriveno, mi ovo djelo jedino kano rad književni javljamo time: da će posli dva mjeseca u osam puni arakah izići na vidilo u Zagrebu.

Koje dakle rad ovo posidovati, može si ga u Zagrebu a kod nas u Baču kod Franjevacah za 60 n. nabaviti. A tko na knjige u našem jeziku pisane troši taj svoju i narodnu prosvietu širi.